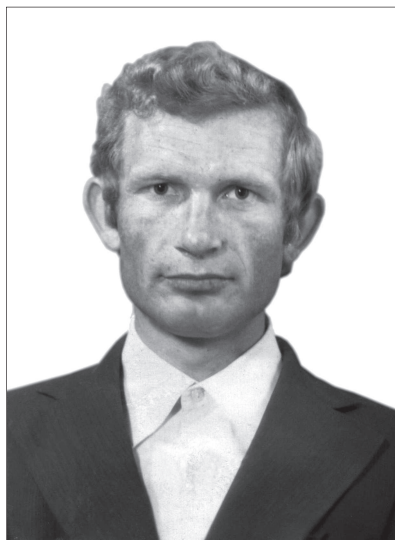

ПАМ'ЯТІ ВОЛОДИМИРА ВОЛОДИМИРОВИЧА РУБАНА

9 листопада 2010 р. скінчився земний шлях відомого українського археолога-антикознавця, одного з провідних фахівців у галузі вивчення античних старожитностей Надчорноморщини, талановитого та енергійного дослідника сільської округи Ольвії, автора 55 наукових праць, кандидата історичних наук Володимира Володимировича Рубана.

В.В. Рубан народився 11 січня 1950 р. в с. Мала Корениха (нині в міській смузі Миколаєва). Ще в шкільні роки захопився старожитностями причорноморського краю, брав участь у роботі експедицій Л.М. Славіна, В.В. Лапіна, А.В. Буракова. 1978 р. закінчив історичний факультет Одеського університету. Упродовж 1979—1982 рр. навчався в аспірантурі Інституту археології АН УРСР. Кандидатську дисертацію «Основні етапи просторового розвитку Ольвійського поліса (догетський час)» захистив у 1989 р. Працював у Миколаївському краєзнавчому музеї, заповіднику «Ольвія» НАНУ, університеті «Україна» (Миколаїв) та ін. Був головою районної секції археології Миколаївської обласної організації Товариства охорони пам'яток. Дійсний член Одеського археологічного товариства, член Національної Спілки журналістів України.

Володимир Рубан був дуже обдарований, археологом, що називається, «від Бога» (і теоретиком, і польовиком), але через збіг обставин суб'єктивного й об'єктивного характеру не зміг повністю реалізувати себе як особистість творча і непересічна. Але й те, що він полишив нам у спадок, красномовно свідчить про його хоча і непростий і короткий, але дуже яскравий шлях у науці. Багато що, пов'язане з ім'ям В.В. Рубана, і що увійшло завдяки йому в науку, здебільшого мало якісну позначку «вперше» та було вагомим внеском у розробку нинішніх наукових уявлень про час, причини, рушійні сили, основні етапи, характер і наслідки грецької колонізації Північного Причорномор'я, становлення та історичний розвиток Ольвійського поліса та його хори, основні риси їх матеріальної та духовної культури.

Це, зокрема: 1) розробка докладної схеми періодизації іонійського колонізаційного

руху в межах Понтійського басейну архаїчного періоду; 2) монографічне дослідження динаміки територіального розвитку Ольвійської держави впродовж догетського часу (VI—I ст. до н. е.), в якому В.В. Рубан виділив дев'ять періодів на основі детальної розробки хронології керамічних комплексів і нумізматичних джерел з хори, внісши суттєві уточнення та корективи в періодизацію історії Ольвійського поліса загалом; 3) обґрунтування нового методу вивчення міграційних процесів і показ їхньої ролі в історії Ольвійського поліса та його метрополії — Мілета; 4) доведення на конкретних прикладах значення системного підходу у вивченні археологічних структур, що були залишками держав полісного типу, зокрема здійснення вперше в історіографії порівняльного дослідження процесу протікання колонізації та виникнення грецьких полісів у Нижньому Побужжі (Ольвія) та Північній Добруджі (Істрія); 5) встановлення основних етапів і характеру історії грошового обігу на території Нижнього Побужжя в доримський час, оригінальне вирішення проблеми походження так зв. монет-стрілок і дельфіноподібних; 6) розробка концепції існування валютного союзу між іонійськими полісами західної частини Понту Евксинського в VI ст.

до н. е.; 7) перше ретельне обстеження правобережжя Бузького лиману в 1973—1978 рр. і відкриття багатьох пам'яток, визначення їх хронології, встановлення етнокультурної належності та внутрішньої структури; 8) відкриття та дослідження античних садиб у Нижньому Побужжі (1973—1976), до того відомих лише на сільських округах Боспору і Херсонеса; 9) типологія систем античного розселення, виділення типів античних міст та інших населених пунктів на території грецьких полісів Північно-Західного Причорномор'я; 10) реконструкція історичного розвитку ольвійської хори IV—III ст. до н. е. в територіальному, хронологічному, структурному, етнокультурному та соціально-політичному аспектах; 11) класифікація агораномних клейм із Ольвії та встановлення функції діяльності колегії агораномів та її кількісного складу від IV ст. до н. е. до кінця римського (імператорського) періоду; 12) методично бездоганна класифікація трьох типів амфор VII—V ст. до н. е. (хіоських, мілетських і червоноглиняних з конічною ніжкою), без якої нині не обходиться жодна розвідка з хронології пам'яток і дослідження кераміки архаїчної доби; 13) висвітлення ба-

гатьох аспектів матеріальної та духовної культури, а також соціальної історії населення сільської округи Ольвії на основі досконалого вивчення та отримання максимальної інформації лише з однієї категорії знахідок, зокрема ліпних кратерів (1980) чи фіміатеріїв (1984), або навіть однієї знахідки — енгліфічного клейма (1976), ливарної форми (1979), свинцевої аплікації (1982) тощо; 14) реконструкція північної оборонної лінії в системі фортечних споруд Ольвії та її еволюція в класичний і елліністичний періоди (2009).

Список можна було б продовжити, але вже цього досить, аби зрозуміти, якого рівня вченим був В.В. Рубан. Спектр його наукових інтересів був дуже широкий. Його цікавили питання античної історії, екістики, нумізматики, метрології, епіграфіки, керамології, релігії, архітектури, мистецтва, військової справи та ін. Теми й проблеми, яких він торкався, дуже різні, але вирішення їх було завжди однаковим — виваженим, ґрунтовним, якісним. Це дає надію сподіватися, що ім'я В.В. Рубана та його праці довго житимуть в нашій науці попри всі негаразди примхливої долі.

Світла тобі ольвійська пам'ять, побратиме!

Соратники, колеги, друзі